

MEDEDELINGEN VAN HET COLLEGE

ONDERWERP

Tweede herijking van het
Nationaal Deltaprogramma

Inleiding

Het Nationaal Deltaprogramma bevat de langetermijnstrategie van Nederland voor waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en ruimtelijke aanpassing. Het Deltaprogramma 2027 staat grotendeels in het teken van de zesjaarlijkse herijking van de koers van het Deltaprogramma. Bij deze herijking is gekeken of de huidige koers nog aansluit bij nieuwe inzichten over klimaatverandering en ruimtelijke ontwikkelingen. Het Deltaprogramma 2027 is deze Prinsjesdag door minister Karremans (Infrastructuur en Waterstaat) aan de Tweede Kamer aangeboden.

De conclusie is helder: doorgaan op de huidige koers is geen optie. Om Nederland op de lange termijn veilig, leefbaar en economisch sterk te houden, is op meerdere onderdelen een andere aanpak nodig. Voorafgaand de herijking zijn vanuit Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied (BPIJ) bijdragen geleverd aan de herijking van het Deltaprogramma IJsselmeergebied. Hier heeft Waterschap Zuiderzeeland actief aan bijgedragen. De herijking zoals nu voorligt, is hiervan het resultaat.

Voor het IJsselmeergebied bevestigt deze herijking de huidige koers tot 2050: het winterpeil blijft gehandhaafd, de zoetwatervoorraad wordt stapsgewijs vergroot en besluiten over langetermijnmaatregelen worden voorbereid voor de periode daarna.

Tweede herijking van het Nationaal Deltaprogramma

De tweede herijking van het Nationaal Deltaprogramma (2021-2027) markeert een koerswijziging. Om Nederland veilig, leefbaar en economisch sterk te houden blijft technische optimalisatie van het watersysteem noodzakelijk. Ook moet het waterbeheer meer samengaan met aanpassing van regionale watersystemen, ruimtelijke inrichting, landgebruik en watergebruik.

Voor het IJsselmeergebied geldt dat:

- tot 2050 het gemiddelde winterpeil gehandhaafd blijft;
- de beschikbare zoetwatervoorraad stapsgewijs wordt vergroot.

Voor het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland verdienen vooral de afhankelijkheden van het hoofdwatersysteem aandacht, zoals de toekomstige afvoerverdeling over de Rijntakken en de tijdige uitbreiding van de afvoercapaciteit op de Afsluitdijk. Daarbij spreekt de herijking over grote tekorten in het Deltafonds, oplopend tot € 12 miljard. Tot 2050 is er € 40 miljard nodig voor maatregelen om Nederland veilig en leefbaar te houden.

Waterveiligheid, peilbeheer en Afsluitdijk

In het IJsselmeergebied leidt klimaatverandering tot grotere winterse aanvoer en afnemende spuiomogelijkheden. De strategie blijft "spuien als het kan en pompen als het moet". Voor waterveiligheid blijft het gemiddelde winterpeil van het IJsselmeer en Markermeer gehandhaafd op het huidige niveau, met 2015 als referentiejaar.

Hoewel over het meestijgen van de meerpeilen nog geen besluit is genomen, wordt voor dijkversterkingen, regionale afwatering en buitendijkse ontwikkelingen onderzocht hoe rekening te houden met een mogelijke toename

van het gemiddelde winterpeil van 30 centimeter en met hogere, weinig voorkomende meerpeilpieken. Bij onze dijkversterkingen houden wij als zichtjaar 2080 aan en in het ontwerp houden we rekening met een meerpeilstijging van 30 cm.

De vanaf eind 2026 beschikbare pompen en nieuwe spuisluizen bij de Afsluitdijk kunnen volgens de herijking de afname van de afvoercapaciteit als gevolg van zeespiegelstijging niet volledig opvangen. Rond 2045 is verdere vergroting van de afvoercapaciteit nodig. Daarnaast bereiken de bestaande spuisluizen rond 2040 het einde van hun levensduur. Uitbreiding van gemaal- of spuicapaciteit kent volgens het synthesesrapport IJsselmeergebied een realisatietijd van circa 15 tot 20 jaar. De lange voorbereidingstijd maakt vroege landelijke besluitvorming noodzakelijk. Vanuit het BPIJ wordt nadrukkelijk gevraagd om dit tijdig te starten.

Vertraging van de vernieuwing of het levensverlengend onderhoud van de spuisluizen en uitbreiding van de afvoercapaciteit op de Afsluitdijk is een belangrijk risico voor Waterschap Zuiderzeeland.

Natuurontwikkeling en waterberging

Binnen het IJsselmeergebied speelt de vraag over de relatie tussen peilbeheer en natuur. Het aanpassen van het peil, hoger opzetten en verder uitzakken, hebben verschillende ecologische effecten. De ambitie is om bij wijzigingen in het peilbeheer betere condities voor robuuste ecosystemen te creëren. Een natuurlijker peilverloop kan botsen met bestaande Natura 2000-doelen. De uitvoerbaarheid en effecten worden verder onderzocht.

Zoetwaterbeschikbaarheid, droogte en verzilting

In het IJsselmeergebied leidt klimaatverandering tot lagere zomerafvoeren van de rivieren, hogere verdamping en een toenemende watervraag. Dit vergroot het risico op watertekorten. Het IJsselmeer en Markermeer blijven een strategische zoetwaterbuffer voor ruim 30% van Nederland.

De strategie is de beschikbare zoetwatervoorraad stapsgewijs te vergroten. Als eerste stap wordt de beschikbare zoetwatervoorraad door optimalisatie van het regulier peilbeheer binnen de huidige bandbreedte (20 cm) van het zomerpeil vergroot. Bij de tweede stap kan bij een dreigend watertekort incidenteel een extra waterschijf van 10 cm worden ingezet door het peil verder te laten uitzakken. Hiervoor bieden regionale afspraken beperkte mogelijkheden. Om dit structureel op te nemen in het reguliere peilbeheer, is een wijziging van het peilbesluit IJsselmeergebied nodig. Daarover is nog geen besluit genomen.

Toch zijn watertekorten tot 2050 niet te voorkomen. Verbetering van de afvoerverdeling naar de IJssel bij laagwater, beperking van verzilting bij de Afsluitdijk, regionale waterbesparing en vasthouden van water blijven daarvoor nodig. Nu wordt onderzocht hoe de zoetwatervoorraad na 2050 verder kan worden vergroot.

Ontwikkel- en kennisagenda

De tweede herijking laat zien dat onzekerheden groot zijn en dat niet alle keuzes nu te maken zijn. De Ontwikkel- en kennisagenda bevat onderzoeks- en kennisvragen voor de volgende herijking. Voor Waterschap Zuiderzeeland zijn deze onderzoeksvragen het meest relevant:

- Wordt zeespiegelstijging volledig opgevangen met gemalen of ook met beperkt meestijgen van het winterpeil?
- Hoe kan de beschikbare zoetwatervoorraad verder worden vergroot tot 50 cm?
- Blijft natuur zich aanpassen aan het huidige peilbeheer of wordt gekozen voor een substantieel natuurlijker peilverloop?
- Wordt de waterveiligheid in de IJssel-Vechtdelta vooral met waterkeringen gewaarborgd of wordt ook stormopzet beperkt?

Het onderzoek naar de toekomstige laagwaterverdeling over de Rijntakken is ondergebracht bij het project Ruimte voor de Rivier 2.0.

Bijlagen:

- Nationaal Deltaprogramma. [Eindrapport tweede herijking](#), Deltacommissaris 19 september 2026
- Nationaal Deltaprogramma, tweede herijking. [Syntheserapport IJsselmeergebied](#), Deltacommissaris 19 september 2026
- Nationaal Deltaprogramma. Van maakbaar tot weerbaar, Leven met water: mee-veranderen is de enige optie.
Internet: [Deltaprogramma 2027](#)